

Σύστημα Ελέγχου Ασθενειών, Εντόμων και Ζιζανίων σε Αμπελώνες

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов; проф. д-р Борис Наков, Аграрен университет Пловдив; проф. Иван Жалнов, Аграрен университет, Пловдив

Дата: 14.03.2019 Брой: 3/2019

Οι πιο επικίνδυνες ασθένειες της αμπέλου είναι ο περονόσπορος, ο οίδιο, ο γκρίζος μούχλας, η εξκοριόζη, η έσκα, η λευκή και η μαύρη σήψη. Ο έλεγχος εναντίον τους είναι σύνθετος, όχι μόνο χημικός:

- Εργασίες κλάδευσης στα πράσινα όργανα του αμπελιού – αφαίρεση παρανέμων, τσιμπήμα κορυφών βλαστών, αφαίρεση πλευρικών βλαστών κ.λπ. Με την αφαίρεση των φύλλων (απογύμνωση) γύρω από τον βότρυα και την ταξιανθία, βελτιώνεται το μικροκλίμα στον φυτοκάλυκα, καθώς εξασφαλίζεται πρόσβαση φωτός και διατηρείται λιγότερη υγρασία, παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την ανάπτυξη των παθογόνων και παρέχουν καλύτερη αποτελεσματικότητα των μυκητοκτόνων. Στην περίοδο 1994–1997,

στον αμπελώνα της Έδρας Αμπελουργίας, πραγματοποιήθηκαν πειράματα με αφαίρεση φύλλων γύρω από τον βότρυα και την επίδραση αυτής της πρακτικής στην ανάπτυξη του οίδιου. Στα περισσότερα από τα παραλλαγμένα – διαφορετικές ποικιλίες, η διαφορά στην επίπτωση της ασθένειας στους βότρυες, με και χωρίς αφαίρεση φύλλων, κυμαίνεται από 10,5–13,4 έως 21,0% (Νάκοβ, Νάκοβα, δημοσιευμένα δεδομένα). Η βιβλιογραφία αναφέρει υψηλή επίδραση της αφαίρεσης φύλλων και στον γκρίζο μούχλας (English et al., 1993).

- Αγροτεχνικές πρακτικές – επιλογή θέσης, λίπανση, άρδευση, έλεγχος ζιζανίων, καλλιεργητική επεξεργασία εδάφους, παρέχουν σύνθετες συνθήκες για ενίσχυση των αμυντικών αντιδράσεων σε δυσμενείς εξωτερικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης της μόλυνσης από φυτοπαθογόνους.
- Η επίδραση της χρήσης μυκητοκτόνων προϊόντων είναι καλύτερη όταν οι επεμβάσεις πραγματοποιούνται στις ευαίσθητες φασιοφάσεις των φυτών και σχετίζονται με τον τόπο και τον τρόπο επιβίωσης των παθογόνων. Για παράδειγμα: το αιτιολογικό παράγοντα του οίδιου διαχειμάζει στα μάτια της αμπέλου και η επέμβαση πρέπει να πραγματοποιείται στη φασιοφάση των βλαστών 2 έως 4 cm μήκους, με χημειοθεραπευτικά μυκητοκτόνα· ο αιτιολογικός παράγοντας της εξκοριόζης επιβιώνει κυρίως στα πρώτα 2 έως 4 μεσοκόμβια, και το ψεκασμό πραγματοποιείται μόλις εμφανιστεί ο νέος βλαστός· ο αιτιολογικός παράγοντας της άνθρακας επιβιώνει στα μάτια, και το ψεκασμό πρέπει να πραγματοποιείται στο στάδιο της μαζικής πρήξιμο των ματιών.
- Στη βιολογική παραγωγή (όπου επιτρέπονται μόνο προϊόντα που περιέχουν χαλκό και θείο), είναι ιδιαίτερης σημασίας ο έλεγχος να πραγματοποιείται στις κρίσιμες φασιοφάσεις ανάπτυξης της αμπέλου – εμφάνιση βλαστών, ανάπτυξη ταξιανθίας και σχηματισμός βότρυα, μέχρι την αρχή αλλαγής χρώματος μεμονωμένων ρώγων.
- Σήμερα, η ποικιλιακή δομή των νέων αμπελώνων καθορίζεται από τη ζήτηση της αγοράς, αλλά στη βιολογική παραγωγή είναι πιο σκόπιμο να δίνεται προτίμηση σε ανθεκτικές ποικιλίες.

Ο χημικός έλεγχος των ασθενειών της αμπέλου πραγματοποιείται με μυκητοκτόνα διαφορετικού τρόπου δράσης – επαφής, με προστατευτική δράση· επαφής-δείσδυσης, με τοπική δράση· και χημειοθεραπευτικά (θεραπευτικά) μυκητοκτόνα. Για το 2019, περισσότερα από 120 προϊόντα με διαφορετικούς τρόπους δράσης ήταν εγγεγραμμένα για την αμπέλο στον Κατάλογο εξουσιοδοτημένων προϊόντων φυτοπροστασίας.

Περισσότερα από 100 είδη εντόμων, ακάρεων, νηματωδών και άλλων ζωικών οργανισμών προκαλούν ζημιά στην αμπέλο, επιτιθέμενα σε ρίζες, μάτια, φύλλα, βλαστούς, ταξιανθίες, νέες ρώγες, ωριμασμένες και ώριμες ρώγες, πολυετή ξύλο και άλλα μέρη του αμπελιού, και μερικά είναι φορείς ιών και φυτοπλάσμάτων που προκαλούν οικονομικά σημαντικές ασθένειες. Οι ζημιωμένες αμπέλοι αναπτύσσονται αδύναμα, καρποφορούν

λιγότερο, τα σταφύλια είναι κακής ποιότητας, και σε περιπτώσεις μαζικού πολλαπλασιασμού ολόκληρη η παραγωγή διακυβεύεται και οι αμπέλοι μπορεί να πεθάνουν. Τα πιο επιβλαβή είναι οι σκώροι της αμπέλου, τα ακάρεα, ο ελιόσκωρος, ο ασπιδοειδής της αμπέλου, διάφορα είδη νυχτοπεταλούδων, κirkάδες – φορείς ιών και φυτοπλάσμάτων, εδαφικά παράσιτα κ.λπ. Οι σκώροι προτιμούν ποικιλίες με πράσινο και κιτρινοπράσινο δέρμα ρώγας και εκείνες με γεύση μοσχάτο, ενώ τα ακάρεα προτιμούν ποικιλίες με πιο παχύ πάρεγγχυμα, γεύση μοσχάτο και τριχωτή κάτω επιφάνεια φύλλου. Τα παράσιτα προκαλούν ζημιά από την αρχή της φασιολογικής ανάπτυξης του φυτού της αμπέλου μέχρι την έναρξη της φυσιολογικής ηρεμίας του. Μερικά είδη και ομάδες παρασίτων προκαλούν ζημιά καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Η εμφάνιση, η ζημιά και ο πολλαπλασιασμός των παρασίτων σχετίζονται με τη φασιολογική ανάπτυξη της αμπέλου, καθώς καθένα από αυτά δείχνει μια ορισμένη προτίμηση για συγκεκριμένα όργανα του φυτού.

Ο έλεγχος των παρασίτων της αμπέλου πραγματοποιείται σύμφωνα με τους κανόνες της καλής πρακτικής φυτοπροστασίας στη γεωργία (2006), με τις Αρχές Καλής Πρακτικής Φυτοπροστασίας (2004) και με τις βασικές αρχές και στόχους της ολοκληρωμένης παραγωγής (2008). Γενικά, οι απαιτήσεις των κανόνων, αρχών και στόχων εκφράζονται σε: εφαρμογή εντομοκτόνων μόνο όταν είναι απαραίτητη, δηλαδή όταν η πυκνότητα του πληθυσμού του παράσιτου έχει φτάσει ή ξεπεράσει τα λεγόμενα οικονομικά επίπεδα ζημιάς (EZE)· εφαρμογή μόνο εξουσιοδοτημένων προϊόντων φυτοπροστασίας για το αντίστοιχο παράσιτο και καλλιέργεια· αυστηρή τήρηση των δόσεων και των ποσοτήτων εφαρμογής ανά στρέμμα· προστασία της υγείας των εργαζομένων και της βιοποικιλότητας στις αγροκοινότητες (βιολογικοί παράγοντες ελέγχου και επικονιαστές)· χρήση εναλλακτικών επιλογών στον έλεγχο παρασίτων· αξιολόγηση κινδύνου κατά την εφαρμογή προϊόντων φυτοπροστασίας· εφαρμογή προϊόντων φυτοπροστασίας σε περιόδους πιο αποτελεσματικές κατά των παρασίτων και ασφαλείς ή ελάχιστα επικίνδυνες για βιολογικούς παράγοντες ελέγχου, κ.λπ. Η βάση όλων των απαιτήσεων είναι το EZE (οικονομικό επίπεδο ζημιάς).

Ο έλεγχος των ζιζανίων στα αμπελώνες περιλαμβάνει μηχανικές, βιολογικές, προληπτικές και χημικές μεθόδους. Αυτές πρέπει να εναλλάσσονται σε ορισμένα διαστήματα προκειμένου να επιτευχθεί υψηλή αποτελεσματικότητα. Η κύρια μέθοδος για τη διατήρηση του εδάφους στα αμπελώνες ελεύθερο από ζιζάνια, τόσο στη σειρά όσο και ανάμεσα στις σειρές, είναι η εφαρμογή διαφόρων συστημάτων καλλιεργητικής επεξεργασίας εδάφους. Ο χημικός έλεγχος περιλαμβάνει ερβισίδια εφαρμοζόμενα στο έδαφος, τα οποία εφαρμόζονται κατά την περίοδο ηρεμίας, πριν από την έναρξη της βλάστησης της αμπέλου και των ζιζανίων, ερβισίδια φυλλικής εφαρμογής – κατά τη διάρκεια της περιόδου βλάστησης της αμπέλου και των ζιζανίων, και ολικά ερβισίδια με επαφή και συστημική φυλλική δράση – κατά τη διάρκεια της περιόδου βλάστησης της αμπέλου και των ζιζανίων.

Διαβάστε περισσότερα στο τεύχος 2/2019 σχετικά με τον έλεγχο ασθενειών και παρασίτων σύμφωνα με τα κρίσιμα στάδια ανάπτυξης της αμπέλου. Θα έχετε την ευκαιρία να αποκτήσετε πληροφορίες για όλα τα μυκητοκτόνα, εντομοκτόνα και ερβιτσίδια που είναι εγγεγραμμένα στη χώρα μας. Τα στάδια ανάπτυξης της αμπέλου – διαγράμματα και πίνακας – μπορείτε επίσης να τα βρείτε στο τεύχος 2/2019 του περιοδικού.